

בחוצפתם. הם היו משוכנעים שרביץ יצטרך לבלוע את הצטרדע. שהמשלה תמשיך להתקיים ושהם יוסיפו לשבת בנוחיות בכסאותיהם. הם לא הבינו שהם נכנסים לימיהם במלחמה.

איסטרטגיה של פנים

יצחק רביץ הוא אדם סגור מאין כמוהו. מעטים מאד מכירים אותו מעבר להיכרות שיטחית וחיצונית. לרוב מכירים, וביניהם חברי המשלה, רביץ נראה כאדם הדוחה החלטות, שאינו יוזם שינויים מלאים, המסתפק במציאת פתרונות מעשיים קטנים לבעיות המעשיות הקטנות של יום-יום.

זהו רביץ של פרשת קדום, של הפעילות הכלכליות, של חוסר-השקט נורמלי במדינה הממשלה.

אולם מתחת לרביץ זה חבוי רביץ אחר. זהו איש המתמודד עם בעייה שאי-אפשר עוד לדחותה, המתח את מבלי להתיעץ עם איש, המקבל החלטה קיצונית ונועזת, והמבצע אותה במהירות מדהימה.

זהו רביץ של ששת הימים ואני טבעה.

במשך כמה שבועות ישב רביץ לבדו, וניתח את הבעייה הכוערת העומדת לפניו: איך לעבור את תקופת-הבחירות מבלי לאבד את שילטונו במפלגת-העבודה ואת שילטון מפלגת-העבודה במדינה.

בעיני הציבור, נראה רביץ בשבועות אלה כאדם חסרי-שע, הנגרר לתוך אסון, ששימרון פרס עלול לגזול בכל רגע את המנהיגות במפלגתו, או שבין ידיו ושרון עלולים לגזול ממפלגתו את כוחה בכנסת. אבל באותו זמן ישב רביץ בחדרו, ותיכנן לעצמו בסודי-סודות איסטרטגיה מחושבת היטב. רק פה ושם, בשיחות פרטיות ובי ראיונות לעיתונאים זרים, הפליט הערה שמתוכה ניתן היה להבין את כיוון מחשבו. תיו, אולם איש כימעט לא שם לב לכך. האיסטרטגיה של רביץ היתה להעתיק את הוויכוח לענייני חוק, באמצעות שורה של מהלכים מדיניים דרמטיים שהוא עצמו יעמוד במרכזם, כגון פגישה עם הנשיא החדש בווינגטון, כינוס ועידת ז'נבה, פתיחת משאומתן משמעותי למען שלום (ראה עמודים 22-23).

לאורך כל המהלכים המתוכננים התכוון רביץ להחזיק ביוזמה, לשייך לטוב כבודו, להלום בו מהחלטות מפי תיעות לכיוונים בלתי-יצפויים — כמו במישחק-הטניס.

כאשר ישב ותיכנן מהלכים אלה, ביצבצה במוחו — בהכרח — שאלת המפד"ל. מה יהיה אם תנסה המפד"ל להבל במהלכי השלום, שעליו התכוון לבסס את מערכת-הבחירות שלו? איך יוכל לכלכל את מעשיו בווינגטון ובז'נבה, כאשר זבולון המר יושב בממשלה וגורר אחריו את שני חבריו?

השאלה עלתה באופן מעשי, בחודש שעבר, כאשר איימו שני שרי הל"ע לפרוש מן הממשלה. רביץ התייחס לאפשרות זו בשיווי-דופש, שהפתיע את בני-שיחו. הם לא יכלו להבין את חשבונותו. אילו פרשו הל"ע או היתה נותרת ממשלה בעלת רוב של 63 ח"כים. בממשלה זו היתה למפד"ל עמדה של סחיטה מוחלטת, כי הם יכלו להפילה בכל רגע.

היה ברור שרביץ אינו נכחז מאפי שרות זו. דהפך, בכמה שיחות נתי קבר הרושם שהוא אף מקבל אותה כברכה.

לא קשה היה לנחש את החשבון שלו. אילו היתה המפד"ל מפילה את הממשלה במצב כזה, ביגלל התנגדותה למהלכי שלום, היה רביץ יכול להתייבב לפני הציבור כמדינאי שוחר-שלום, המבקש ייפוי-כוח להמשיך מאמציו. המערכה היתה מתנהלת אז כולה על ענייני-חוק, ובינתיים יכול היה לנהל את המשאומתן בשם ממשלת-מעבר, המשוחררת מובולון המר ושות'. באותה עת עדיין לא חדל רביץ על האפשרות שהמפד"ל תפרוש מן הממשלה על עניין של מהרבה, כמו טכס צה"לי. אבל כאשר נמועה המפד"ל מן ההצבעה בכנסת, הבין רביץ מייד כי הנה נוצר המצב שהוא ייחל לו: על-פי החוק ניתן היה לסלק את המפד"ל מן הממשלה באופן אלגנטי, ולנהל בתקופת-המעבר את המשאומתן לשלום בלי וטו של זבולון המר. לולא חוצפתם המונומנטלית של אנשי המפד"ל, ביניהם הענייני-חוקי אוילי וזילדום רביץ, הם היו מרי גישים שהם נכנסים למלוכה. אולם מילכד יוסף בורג, שהריח משהו, לא הבינו איש מהם מה קרי רה. רפאל ציני מדי, והמר פשוט

מדי, מכרי שביכו להבין את המותי חולל. גם הפרשנים וישר המומי חים לא הבינו מה מתרחש כמוהו של רביץ.

במידה מסוימת, דמה המצב לזה שנוצר במאי 1967, ערב שעתו הגדולה של הרמטכ"ל רביץ. במשך שנים הלמו אלופי צה"ל על מצב שבו יכניס גמאל עבד-אל-נאצר את צבאו לתוך חצי-האי סיני, שם ניתן יהיה להשמידו בקלות. צה"ל לא עשה דבר כדי לגרור את נאצר להרפתקה זו — אך כאשר הכניס נאצר את צבאו לסיני, הבינו רביץ וחבריו מייד כי הוא נכנס למלכודת, ופעלו בהתאם לכך.

רביץ לא יוכל היה לתכנן את מהי לכו המפד"ל, אך כאשר עשתה המפד"ל מה שעשתה, לא היה צריך להתלבט. היה ברור לו בן רגע כיצד להגיב.

טריפת כל הקלפים

לידי פועולתו המהירה והנמרצת, הפך רביץ במכה אחת את כל הקערות על פיהן, וטרף את כל הקלפים. הדבר התאים בדיוק לאיסטרטגיה שקבע לעצמו קודם-לכן. על כן לא היתה זו הרפתקה אימפולסיבית, כפי שנידמה לרבים, אלא סיכון מחושב.

כמו מיבצע צבאי הבנוי כחלכה, השיג גם מיבצע זה שורה של יעדים שונים, במישורים שונים, וגרם לאנדרלמוסיה ואי-ביטחון במחנה ורביץ.

בין השאר גרם המהלך לחוצאות הבאות: ● רביץ נטל את היוזמה לידי. זהו, כשלעצמו, יתרון עצום בכל מערכה, צבאית או מדינית.

● הוא שינה לחלוטין את דימויו בעיני הציבור, הוכיח שיש לו התכונות החביבות על הקהל הישראלי. הדבר התבטא בתגובות בנוסח "הוא גבר", "הוא עשה שרידים", "יש לו ביצים". שינוי היחס לרביץ, שהחל בפרשת אנטבה, התקדם עוד יותר.

● סילוק המפד"ל מן הממשלה הוא מעשה סופולרי כשלעצמו. בעיני רוב-רובו של הציבור השימחה לאידם של שרי המפד"ל היתה כללית.

● רביץ הבטיח לעצמו חוסר-פעולה מוחלט במישור שבו הוא רואה את המפתח להצלחתו בבחירות — מהלכי-השלום, ועידת ז'נבה, היחסים עם ממשלת קארטי. טיחור הממשלה מן הסוכנים של גוש-אמונים הוא כשלעצמו הישג שלא יסולא בפז.

● הוא הביך את המפלגות האחרות, שנמצאו כולן בלתי-מוכנות (עם המיכנסיים למטה, בסלאנג המומי) להתמודדות. המיפ לגות החדשות נמצאו מגמגמות ונבוכות. חרות מסובכת בבעיותיה הכספיות, הל"ע נמצאו במצב מגוחך.

● הוא הקדים את הבחירות, דבר שיהושע רבינוביץ תבע אותו כל העת, מפני שאין ביכולתו להחזיק את המשק במצב תקין עוד חודשיים רבים.

● עלידי הקדמת הבחירות פטר רביץ את עצמו מן הצורך לבצע ניתוח שרבים תבעו ממנו: לפטר את רבינוביץ ולמנות הנהגה כלכלית חדשה. גם הנהגה כלכלית כושלת יכולה להבטיח מצב כלכלי משביע-רצון במשך כמה חודשים, לפי המתכון הבדוק של פינחס ספיר המנוח.

● וההישג האחרון — שהוא אולי העיקרי: במיבצע מפתיע זה השיג רביץ יתרון מכריע על שימרי עון פרס.

בשבועות האחרונים השיג פרס בהתמדה יתרונות על רביץ. הוא זסוכניו עבדו קשה כדי לרכוש עמדה אחר עמדה במנגנון המיפלגה. אנשיו הפיצו את המיסמה: המיפלגה בראשות רביץ תנחל תבוסה בבחירות. המיפלגה בראשות פרס תנצח בבחירות. רבים החלו משתכנעים בסיסמה זו.

אילו ניתן לתהליך זה לצבור תאוצה גוברת במשך כמעט שנה, תוך כדי עריכת בחירות במיפלגה וכינוס הוועידה, יכול היה פרס לגבור על רביץ. אולם המהלך הדרמטי של רביץ, השיפור המהפכני של דימויו והקדמת הבחירות, שיבשו את כל החשבונות האלה.

במצב שנוצר, אין המיפלגה מסוגלת כלל להפיל את רביץ. כי פיטוריו מראש הרשימה כעת, פירושם הבעת אי-אמון של המיפלגה בממשלה שלה-עצמה, ובאדם

בשיא המשבר, כאשר אימת-השחמה נפלה על המדינה, פירסם העולם הזה (1551, מיום 24.5.67) כתבה תחת הכותרת "נאצר נכנס לתוך מלכודת". לרבים נידמה אז שהעיתון לקה בטיורף.

שניווט את הממשלה למצב הנוכחי. מהלך כזה נבטיח את מפלת המיפלגה בבחירות. בעת אין לאנשי המיפלגה בריי רה אלא להתלכד עתה פכיר רביץ, מי מרצון ומי מאונס, וזכרת אהי ריו אל הבחירות. קשה לנחש, שלו עצמו.